List 29. **NOVICE** Tečaj LIX.

gospodarske, obrtniške in národne.

Izhajajo vsak petek ter stanejo v tiskarni prejemane za celo leto 6 kron, za pol leta 3 krone in za četrt leta 1 krono 50 vin., — po pošti prejemane pa za celo leto 7 kron, za pol leta 3 krone 50 vin., za četrt leta 1 krona 80 vin. — Za prinašanje na dom v Ljubljani se plača na leto 80 vin. Naročnino prejema upravništvo v Blasnikovi tiskarni. — Oglase (inserate) vzprejemlje upravništvo, in se plača za vsako vrsto za enkrat 16 vin., za dvakrat 24 vin., za trikrat 30 vin. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu „Novic“.

V Ljubljani 19. julija 1901.

Politični oddelek.

Po deželnem zboru.

V sredo je kranjski deželni zbor zaključil svoje letošnje zasedanje, in s tem je zajedno tudi končana njegova šestletna funkcijska dôba.

Ako se ozremo nazaj na minolih šest let deželnozborskega delovanja, moramo reči, da je bilo v političnem oziru še dosti mirno, v gospodarskem oziru pa jako plôdno.

Pred šestimi leti se je deželni zbor sešel pod jako neugodnimi avspicijami. Deželnozborske volitve so bile sila viharne. Prvič sta si stali obe slovenski stranki v odkritem boju nasproti in vse je bilo mnenja, da postane tudi kranjski deželni zbor pravi „Kampflandtag“.

Ta bojazen se ni izpolnila. Prvi dve leti je pač katoliško-narodna stranka nastopala jako bojevito, a ko je sprevidela, da ničesar ne opravi, ko je bila v raznih važnih vprašanjih poražena, se je udala in ubrala druge strune, vsled tega je bilo mogoče, da se je deželni zbor posvetil skrbi za blagor dežele in njenega prebivalstva.

V tem oziru je deželni zbor razvil tako obširno in plodonosno delavnost, da se lahko primerja najdelavnejšim deželnim zborom.

V političnem oziru je zavzemal napredno strujo in to dokazal s sklepi glede volilne reforme za ljubljansko mesto in glede direktnih volitev v kmetskih občinah.

Skrbel je za vse gospodarske potrebe dežele. Ustvaril je stavbni red za Ljubljano, skrbel je za učiteljstvo, osigural dobro deželno upravo in pospeševal prizadevanja za povzdigo zdravstva.

Posebno veliko je storil na polju deželne kulture. Ta je odkazana njegovi skrbi in zapisniki o delovanju deželnega zbora pričajo, kako resno in neutrudno si je deželni zbor prizadeval, da vse stori, kar je pri obstoječih finančnih razmerah mogoče, da se povzdiga deželna kultura. Zgradilo se je mnogo vodovodov, mej njimi jako velikih, sklenil se je zakon, s katerim se je ustanovil zaklad za javna dela in melijoracije, sprejel se je zakon glede zlaganja zemljišč, skrbelo se je izdatno za občila, zlasti za ceste in podpiralo se je vse, kar je v korist deželni kulturi. Posebno pazljivost je deželni zbor posvetil obnovljenju vinogradov. Ta akcija je rodila bogat sad 437.350 kron je dala dežela za obnovitev vinogradov, ki postanejo vir dohodkov za hudo zadeto prebivalstvo.

Za povzdigo omike in kulture je isto tako dežela izdatne svote žrtvovala. Sklenilo se je za ustanovitev univerze v Ljubljani naložiti pol milijona kron, skrbelo se je za pouk v vseh strokah in podpiralo se je vse, kar pospešuje omika, zakaj omika je pogoj gospodarskemu blagostanju.

Umeje se ob sebi, da je dežela tudi jako mnogo žrtvovala za dobrodelne in druge občekoristne naprave. Lahko se reče: Deželni zbor kranjski je storil vse, kar so mu pripustile njegove denarne moči, storil je vse, kar je spoznal kot dobro za občni blagor, za korist dežele in prebivalstva.

To je tudi deželni predsednik ekscelenca baron Hein v zaključnem govoru izrecno pripoznal, rekši: „Kdor objektivno sodi, mora priznati, da je bila minola šestletna doba izredno plodonosna, in da si je zbornica pridobila velike zasluge za blagor domovine. Če je v srcu naroda, če je v srcu prebivalstva le iskra hvaležnosti, mora to pripoznati“.

V teh besedah je obseženo najčastnejše pripoznanje delovanja deželnega zbora, in mi bi le želeli, da se izpolni, kar je izrekel deželni predsednik ekscelenca baron Hein koncem svojega govora: da bi se tudi v prihod njem deželnemu zboru delalo objektivno, s tisto modro uvidevnostjo in stvarnostjo, kakor sedaj v zaključenem deželnem zboru.

Deželni zbor kranjski.

Seja dne 9. julija.

V tej seji je poslanec baron Schwegel utemeljeval svoj samostalni predlog, da naj se zakonito določi, da deželni služniki za dobe svojega službinskega razmerja ne smejo biti izvoljeni za deželne poslance. Govornik je izjavil, da njegov predlog nima reakcijonarnega namena, ampak da to načelo povsod zadobiva veljavo, ker ni mogoča prava kritika deželnih uradov in zavodov, ako so uradniki dotičnih zavodov ali uradov sami dež. poslanci.

Po poročilu grofa Barbota se je sklenilo, ustanoviti v ljubljanski deželni bolnici domačo lekarno.

Po odobrenju proračuna raznih zakladov je deželni zbor zvišal letni prispevek 40 000 kron za agrarske operacije na 46.000 kron in pozneje na 50.000 kron.

Nadalje je bilo rešenih več cestnih zadev, in se je odobril zakon o uredbi pristojbin za ogledovanje mrličev.

Dolga in ostra razprava se je vnela pri poročilu o davkih in sta zlasti baron Wurzbach in Luckmann po zasluženju ožigosala postopanje davčnih oblastev, nasproti katerim je občinstvo popolnoma brez pomoči. Deželni predsednik je sicer branil davčne oblasti, a opravičil jih ni.

Seja dne 11. julija.

V tej seji se je rešilo več poglavij letnega poročila deželnega odbora. Lenarčič je zahteval, naj se sedež okrožnega zdravnika iz Kočevske Reke premesti v kak drug kraj, Ažman pa je opozarjal, naj oblastva ne puste mrličev ležati na mrtvaškem odru nad 48 ur. Pri poglavju šolstvo je Povše pojasnil, kako je s spisovanjem šolskih knjig, pri poglavju obrtni pouk pa je Klein razpravljal o rokotvornem pouku v ljudskih šolah, o kateri zadevi govorimo na drugem mestu.

V isti seji se je rešilo zopet več cestnih zadev in nekaj prošenj.

Seja dne 13. julija.

V tej seji se je razpravljalo o jako važni stvari, namreč o prenehanju pobiranja deželne naklade na žgane opojne pijače. Poročal je poslanec Hribar, ki je dejal, da vedno glasnejše želje, naj država pomore deželam nositi bremena za šolstvo, so končno vlado napotile, da se je odločila iz davka na žganje dajati deželam neke prispevke. Dotični zakon je bil najprej predložen deželam. Ker pa je deželni zbor dalmatinski to predlogo odklonil, je vlada predložila podoben zakon. Po tem zakonu je ključ za Kranjsko, Štajersko in Koroško ugodnejši, to je, te dežele, ki so imele doslej samostojno naklado, dobe nekaj več odstotkov, druge pa nekaj manj, kakor je bilo prvotno projektirano. Če bo žganjarina več nesla, nego je preračunjena, bo tudi dežela več dobivala. Sedaj dobi Kranjska na leto 868.861 kron. Ta rešitev je jako ugodna in gre vladi zahvala, da je na ta način priskočila deželam na pomoč. Prej smo bili pred eventuvalnostjo, da se nam ustavi pobiranje naklade, zdaj pa je za dobo 10 let zagotovljen znatni letni dohodek 868 861 kron. Za ta ugodni uspeh naj se gospodu deželnemu glavarju, ki je vodil pogajanja, izreče zahvala. (Živahno pritrjevanje.)

Ker je bila z jedne strani ta vladna predloga od obeh zbornic državnega zbora že sprejeta, ter ima ta zakon dne 1. septembra t. l. stopiti v veljavnost, in ker se z druge strani na podstavi z odločilom z dne 30. decembra 1900 potrjenega deželnozborskega sklepa pobira na Kranjskem taka deželna naklada na žgane opojne pijače, je pač treba, da deželni odbor sklene, da se dežela od 1. septembra t. l. dalje do 31. decembra l. 1909 odpove pobiranju te deželne naklade. Vrhu tega se imajo po navedenem ministrskem ukazu sprejeti v ta sklep tudi določila o povračilu deželne naklade, ki se je za dobo po 1. septembru l. 1901 morda že vplačala, to je določila o tem, da je deželni zaklad z ozirom na državni dodatni davek, ki ga bo plačevati, zavezan povrniti deželno naklado, katero je dokazno prejel za dne 1. septembra 1901 obstoječe zaloge žganih opojnih tekočin.

Da se glede teh dveh točk ustanoviči neoporečno besedilo, vršil se je pri c. kr. ministrstvu za notranje stvari dne 13. junija t. l. razgovor, katerega se je v imenu dežele Kranjske udeležil nadzornik samostojne deželne naklade na žgane opojne pijače Zvonimir Zor.

Pri tem razgovoru dogovorjeno, da je onim deželnim odborom, — v čegar deželah se pobirajo samostojne deželne naklade od žganih opojnih pijač na podstavi vsakoletnih, pobiranje in visokost naklade ustanavljajočih deželnozborskih sklepov, — priporočiti, da okvirni zakoni še dalje nespremenjeni služijo, ket podlaga tem deželnozborskim sklepom.

Sklenilo se je:

1. Za dobo veljavnosti zakona o državni žganjarini se v ozemlju vojvodine Kranjske ne pobira nikakršnakoli deželna naklada na žgane opojne tekočine.

2. Za one zaloge žganih opojnih tekočin, ki so podvržene v členu II. navedenega zakona določenemu dodatnemu davku, in za katere je bila sedaj obstoječa deželna naklada na žgane opojne tekočine dokazno po tarifi plačana, povrne se ta naklada iz deželnega zaklada osebam, ki so dolžne poravnati dodatni davek.

3. Deželnemu odboru se naroča, da dogovorno s ces. kr. deželno vlado po tem ukrene, kar je treba.

4. Deželnemu glavarju se izreče zahvala deželnega zbora za njegovo delovanje v tej zadevi.

Ti predlogi so bili sprejeti, zajedno se je naročilo finančnemu odseku, naj se posvetuje, kaj naj se zgodi s tistimi 16.000 gld., ki jih je dežela nabrala za dacarje, in če je možno preskrbeti dacarjem rento za starost.

Daljša razprava se je vnela o ustanovitvi meščanske šole v Postojni. Sklenilo se je, da prevzame dežela učiteljstvo ali pa zagotovi občini toliko deželno podporo, da bo mogla učitelje plačevati.

V isti seji se je tudi razpravljajo o nadlogah, ki jih provzročajo cigani. Razprava je bila preveč akademična in ni od nje pričakovati kaj prida uspeha.

Politični pregled.

Notranji položaj. — Letošnja poletna sezona ne bo v političnem oziru tako mrtva, kakor se je pričakovalo. Bližajo se namreč v raznih kronovinah deželnozborske volitve Ponekod bodo volitve silno burne, tako na Kranjskem, na Češkem in na Gališkem. Povsod se bodo vršile kar najprej mogoče, ker vlada želi, da bi se že sredi oktobra sešel državni zbor, češ, da samo če se zgodaj snide, se zamore rešiti proračun pravočasno in je mogoče, misliti na razpravljanje o predlogah zastran nagodbe z Ogrsko.

Deželni zbori so večinoma že končali svoje delo ali jé vsaj čez poletje pretrgali ter jé bodo nadaljevali na jesen. Tirolski deželni zbor so italijanski poslanci razgnali in se bo isti bržkone v kratkem razpustil. Mogočno ljudsko gibanje, ki je nastalo mej tirolskimi Nemci zoper Grabmayr-Kathreinov načrt glede trentinske avtonomije, je nemške deželne poslance napotilo, da so ta načrt rahlo in previdno a vender sigurno položili v arhiv. To je dalo italijanskim poslancem povod, da so začeli obstrukcijo in ž njo primorali vlado, zaključiti nagloma deželni zbor. Italijani so s tem stopili proti vladi v odločno opozicijo, zajedno pa so tirolski Italijani prišli do prepričanja, da se morajo približati Slovanom, ako hočejo doseči kak uspeh.

Štajerska deželna volilna reforma. — „Peta kurija" je v naši državi postala palijativno sredstvo zoper splošno volilno pravico in sicer dobro sredstvo, zakaj prej politično brezpravdni sloji so s tem zadovoljni, da se uvede peta kurija. V štajerskem deželnem zboru se je letos sprožil predlog, naj se premeni volilni red. Ustavni odsek dež. zbora se je izrekel za to, du se ohrani kurija veleposestva. Pri obravnavi je namestnik grof Clary izjavil, da vlada zahteva, naj se ustanovi splošni volilni razred. Odsek se ni udal ter določil, da v novi kuriji ne bodo imeli vsi državljani volilno pravico, kakor določa državnozborski volilni red za 5. kurijo, ampak da volijo v njem samo delavci, tudi če plačajo več kakor 8 kron na dohodnini, in vsi mali obrtniki, ki plačajo manj kakor 8 K.

Srbija. — Velezanimiva vest krožila je te dni po listih. Po teh vesteh uvideva srbski kralj Aleksander, da se ne bo mogel vzdržati na prestolu, vsled česar se namerava odpovedati kroni in sicer na korist nekega ruskega velikega kneza. S tem bi prišla Srbija popolnoma pod ruski vpliv.

Bolgarska. — Te dni se je mudil na Bolgarskem veliki knez Aleksander Mihajlovič, bratranec ruskega carja. Ta poset velikega kneza je dokaz, da je mej Rusijo in Bolgarsko nastalo popolno sporazumljenje, kar je seveda za ves politični položaj na Balkanu največjega pomena.

Vojna v južni Afriki. — Zapovednik angleške armade v južni Afriki, lord Kitchener je poslal 13. t. m. londonski vladi poročilo, ki je sicer silno previdno pisano, ki pa vender razodeva vsemu svetu, da je Angležka uvidela nezmožnost, zavzeti Transvaal in se je vsled tega umaknila. Seveda je Kitchener neugodni položaj Angležev skušal prikriti s stilističnim okitom, a poročilo obsega vender priznanje, da Angleži niso več v stanu, očuvati železniško progo od Kapstadta do Pretorije, glavno črto vseh njihovih operacij, ter da se morajo omejiti na to, da ohranijo Johannesburg — to radi zlatokopov — Natal in angleški teritorij. Transvaal je torej dejanski oproščen.

Obrtnija.

Rokotvorni pouk.

Ni še veliko let, kar se je mlajše učiteljstvo začelo zavzemati za rokotvorni pouk v ljudskih šolah. Ustvarilo je to gibanje spoznanje, da je ta pouk v rokotvorstvu največjega pomena za mladino v obče zlasti pa za tisto mladino, ki se po dovršeni ljudski šoli posveti rokodelstvu.

Dežela in Kranjska hranilnica sta se za ta pouk krepko zavzeli in ga prav izdatno pospeševali, a stvar se vzlic temu ni prav povoljno razvila. Letos so se ti nedostatki spravili na razgovor v deželnem zboru. Poročal je o stvari poslanec Klein, ki je svoj dotični predlog utemeljeval približno tako le:

Pouk v ročnih delih — rokotvorni pouk — naj se vender enkrat sistematično uredi. V prejšnjih letih so bile dotične resolucije stavljene in sprejete, a zgodilo se ni ničesar. Torej se vidi odseku za letno poročilo potrebno, da zopet ponavlja:

Ta pouk v deških ročnih delih je na Kranjskem mnogo zanimanja in mnogo hvaležnega polja. Veliko učiteljev je usposobljenih za ta pouk, in deželni odbor je v družbi s kranjsko hranilnico v teku zadnjih let izdal lepe novce za to velevažno panogo narodne vzgoje.

Žal, da je ta pouk sedaj brez vsake sistematične uredbe. Poljuben učitelj se oglasi za obisk rokotvornega tečaja na Dunaju ali v Gradcu in dobi za to nekaj podpore. Nihče ne gleda, je-li mož za to sposoben in je-li njegova šola primeren kraj za oživotvorjenje rokotvornega pouka. Ko je učitelj kurz absolviral, dobi podporo za nakup orodja in potem začne poučevati. Nihče pa ne ve, kako orodje je nakupil, kako poučuje in kake izdelke proizvaja. Čez par let se je učitelj naveličal, ker ni dobil potrebne materijalne in moralne spodbude ali pa je morebiti celo premeščen v drug kraj. Orodje se kmalu pogubi in končno je vsa stvar pozabljena. Vsi napori in stroški so brezkoristno zavrženi. Da se odpravijo ti nedostatki, bi bilo treba najmanj osnovati nekako osrednje nadzorstvo, ki bi stavilo glede obiska rokotvornih kurzov primerne predloge in skrbelo za to, da bi se v prvi vrsti jemali v poštev učitelji iz takih krajev, kjer je rokotvorni pouk večje važnosti. Imeli bi ves ta pouk v evidenci, svetovalo učiteljem pri nakupu orodja in njega konserviranju, dajalo učiteljem primernih modelov, uvajalo pravo metodo in gledalo, da ostane pouk v pravih mejah; skrbelo bi za redno poučevanje in pazilo, da bi uspeh ne bil zavisen od slučajnih razmer in dobre volje dotičnega učitelja. Tako nadzorstvo bi se pač najbolje dalo izvrševati po ljubljanski c. kr. obrtni strokovni šoli, ki ima v tak namen na razpolaganje potrebni osebni in drugi materijal.

Na drugi strani bi se moralo tudi učiteljem, ki poučujejo v deških ročnih delih, zagotoviti stalna letna nagrada in prenehati bi moral sedanji sistem, po katerem mora učitelj vlagati leto za letom posebne prošnje, da si izposluje nekoliko nagrade.

Tudi se ne more zamolčati, da je popolnoma nepotrebno, pošiljati učitelje v rokotvorni tečaj na Dunaj ali v Gradec, kajti tak tečaj bi se lahko z dosti manjšimi stroški aktiviral v Ljubljani na obrtnih strokovnih šolah. V dokaz, kako draga je sedanja uredba tega pouka, naj

služi dejstvo, da je na rokotvornem kurzu v Gradcu poučeval tukajšnji strokovni učitelj E. Cigoj; učenci in učitelji so se torej peljali daleč iz domovine, mesto da bi bili ostali v Ljubljani ter prihranili deželi in sebi lepih novcev. Sklenilo se je: 1. deški rokotvorni pouk naj se označi kot važni del ljudskošolskega pouka; 2. osnuje naj se zanj posebno nadzorstvo, ki bo poslovalo po zgoraj izraženih principih; 3. za rokotvorni pouk naj se določijo posebne stalne nagrade; 4. deluje naj se na to, da se osnuje rokotvorni tečaj za ljudske učitelje, in sicer na ljubljanskih c. kr. umetno obrtnih strokovnih šolah; 5. deželnemu odboru se naroča, da vso to zadevo resno v roko vzame in v prihodnjem zasedanju poroča o doseženem uspehu.

Pozdravljamo te važne sklepe z resničnim zadoščenjem, pričakuje, da se vsled njih uredi in zagotovi rokotvorni pouk. Francoski kraljeviči so se morali izučiti kacega rokodelstva, in naša mladina naj ne bo deležna podobne dobrote?

Grozdni sukač.

Mokrotno in deževno vreme preteklih dni je olajšalo marsikateremu tihotapcu iz živalstva boj za življenje. Po vinogradih se je mestoma grozno namnožil grozdni sukač, kateremu tudi sukač in kiseljak pravijo. To vam je neznaten metuljček v rujavkasti suknjici, od katerega bi pač ne pričakovali kako zlo, zakaj taka majhna stvarica se nam zdi skoro brez vsakega pomena. Po velikosti zločincev vender ne smemo soditi, dobro vedoč, da se prikažejo ravno taki pritlikovci dostikrat v neizmerni množini in nadomestijo s svojim številom, kar jim na drugi strani primanjkuje.

Grozdnega sukača prištevamo najhujšim sovražnikom vinske trte. Že meseca velikega travna ga moremo opazovati v vinogradu. Po dnevu ga vidimo le redko kedaj, kajti otvore se skriva med trtnim listjem, kjer ga ni lahko ugledati, ker položi svoja krilca strehasto po tankem telescu. Zvečer pa nekako oživi in leta do ranega jutra, da se spari. Zdaj se spravijo samice na svoje malovredno delo in odlože svojih 30—40 jajčic posamezno na mlada razcvetja (grozdiče). Ko se jim je to posrečilo, nimajo na svetu nobenega pomena več, zato poginejo.

Kmalu pa se izležejo iz jajčic drobne goseničice, ki gredo takoj na delo. Da so nekoliko bolj varne, preprežejo razcvetje s tanko prejo, oglodajo jih potem in onemogočijo s tem nastavljanje vinskih jagod. Ob ugodnem vremenu trta hitro ocvete in škoda ni posebno velika. Ako pa nastopi hladno vreme, da se cvetje ne more naglo razvijati, tedaj je pa škoda tem večja, čim dalje traja neugodno vreme. Popolnoma razvita gosenica je približno 1 *cm* dolga, rudečkasta in nosi črno glavo. Tej gosenici pravimo „seneni črv“, ker se o seneni košnji najbolj razširja. Dasiravno je neznatna, vender je ni težko opaziti. Zaprede se namreč po največ med razcvetjem, kjer si napravi nekak tulec, okoli katerega je vse polno rujavih, poškodovanih cvetnih delov. Ako zapredek previdno snameš, kmalu se ti prikaže „črnoglav“, ki tiči v njem. Našel sem po Halozah trsov, kjer je bilo med razcvetji vse polno te škodljive zalege. Ljudje navadno mislijo, da škoda, ki jo napravi ta „črvič“, ni velika in se ne zmenijo zanj. Časih se zapredejo gosenice tudi na trtnem listju in se zabubijo v teh zapredkih. Meseca malega srpana pridejo iz bub zopet metulji, ki so pomladanskim popolnoma podobni in tudi jednaki živijo. Razločujejo pa se od njih v tem, da polagajo svoja jajčica na jagode, v katere se zavrtejo blizu reclja meseca velikega srpana goseničice, ki se hranijo z njihovo vsebino. Mesto, kjer se je goseničica zavrtala, je sivkasto ali rujavkasto. Senenci škodujejo s tem, da pohrustajo cvetje, drugi zarod pa s tem, da se napadene jagode posušijo in odpadejo, zlasti vrste s trdo lupino in ob suhem vremenu. Po največ pa začnejo poškodovane jagode gniti in okužijo tudi druge, ki so bile sicer zdrave. Napadene jagode ne dozorijo nikdar popolnoma, temveč ostanejo kisle in izpridijo pridelek, ako jih nismo odbrali. Zato pravimo gosenici druge zalege „kiselják“. Ko je dosegla svojo naravno velikost, spusti se ob niti navzdol, stisne se pod luske in v špranje na skorji, ali se skrije v strženu starega lesa, v razpokah vinogradskega kolja, v slamnatih vezéh itd. V teh skrivališčih se zaprede in zabubi ter čaka do prihodnjega velikega travna, ko se izmota iz bube zopet metulj.

Grozdnega sukača treba zatirati, kolikor najbolj mogoče. Kjer se je prav silno razmnožil, opravijo posamezniki malo, ker prehajajo metulji iz zanemarjenih vinogradov in skrbé za zarod. V takih slučajih se morajo združiti vsi vinogradniki in z vso silo seči po škodljivcu. Pokončevati je treba metulje, gosenice in bube. Metulje najlažje polovimo s posebnimi pahljačami, t. j. s tankimi deščicami približno 30 cm^2, ki jih namažemo po obeh straneh s kakim dobrim lepivom in pritrdimo na primerno palčico. Za lov so najboljši otroci, ki gredo meseca velikega travna in malega srpana — ob tem času namreč letajo metulji — po dnevu v napadene vinograde. Ker so metulji skriti, treba trto malo stresti, da odlete. Ker so počasni, jih je lahko doseči z omenjeno napravo in uničiti.

Vseh metuljev vender nikdar ne pokončamo in zato moramo paziti tudi na gosenice, od katerih zatiramo spomladansko zalego s tem, da poškropimo pred cvetjem napadene grozdiče s tekočino, katero si napravimo, ako raztopimo na 100 *l* vode 1·5 *kg* mrčesjega praška in 3 *kg* mazljivega mila. Ker mora biti curek tanek in močen, da raztrga niti, treba posebnega razpršilnika, kateremu pravijo „Canulla Libella“ in ki ga prodaja administracija časopisa „Weinlaube“ v Klosterneuburgu po 6 kron. Ta razpršilnik se natakne na navadno vinogradsko škropilnico.

Uspehi takega škropljenja vender niso popolni, zlasti ako so gosenice že precej dorasle in se pomaknile v zapredek, kajti tega škropilnica navadno ne predere in škodljivci se razvijajo dalje. Zato je in ostane najzanesljivejši in najizdatnejši način zatiranja sukačevih gosenic in sicer istotako semencev kakor kiseljakov ta, da zaporedoma preiščemo trto za trto, s prsti ali s klinčkom izvlečemo kvarljivca iz razcvetja in jagod ter takoj zmastimo. To delo gre sicer počasi od rok, a vender se mora najnujneje priporočati. Od kiseljaka napadene jagode, tako tudi one, katere so začele gniti, moramo previdno izrezati in uničiti.

Ker se iz bub razvijejo metulji, moramo paziti tudi na nje. Spomladi za rezí treba odrgniti ves stari les in kolje z jeklenimi ščetmi ali z rokavicami od žice. Nadalje treba sožgati vse vezi, olupe, stare čepe in odrezano rožje, ako ga ne potrebujemo za cepljenje. Tudi v strženovih cevéh na starem lesu se nahajajo časih bube; te je treba pretisniti.

Velika množina vinogradnikov misli, da škropljenje z bakreno galico pokonča tudi grozdnega sukača. A to je napačno, kajti omenjena tekočina ne pride do senencev, še manj pa do kiseljakov. Zato ne smemo rok križem držati, ampak na delo, da si obvarujemo žlahtno vinsko kapljico! M. Cilenšek.

Kmetijske raznoterosti.

Cepljenje z očesom ali okulacija je med vsemi načini cepljenja najbolj priprosto, najlažje in najbolj gotovo. Opravlja se lahko meseca junija na živo ali pa meseca avgusta na speče oko. V prvem slučaju mora oko že v istem letu pognati, speče oko se pa v tem letu samo s podlago zaraste, a poganjati začne šele naslednjo spomlad, ko divjak vrhu očesa prerežemo. V krajih, kjer se bojimo zimskih mrazov, se cepljenje v speče oko bolj priporoča, posebno pa še za rastline, ki rade pozebejo, kakor so vrtnice, breskve, murve, smokve itd. Navadno požene tako oko jako krepko mladiko. Ker pa vidimo včasih radi hitro po repljenju svoj uspeh in neuspeh še popravimo, zato se cepi jako mnogo tudi v živo oko, pri katerem se divjak kakih 5 *cm* nad okom prereže, da to kmalu požene. Za okulacijo izbrati je na divjaku gladko mesto, ki je dovolj sočno. Tu se naredi v lubad zarezo v naslednji obliki T a paziti je pri tem, da se lesa ne pokvari. Nato se izreže na cepiču oko z nekoliko lubadom in sicer naj ga bode pod očesom dvakrat toliko kakor nad očesom. Paziti je pri tem, da ostane srce na očesu, ker bi se cepič drugače ne prijel. Listje treba $1^1/_2$ *cm* od očesa odtrgati.

Da dobiš debel krompir, odstrani, ko ga okopavaš, vsa majhna stebelca a pusti samo 2—3 najmočnejša. Na ta način dobiš sicer manjše število gomoljev, a ti bodo mnogo bolj debeli. Še boljše pripomoreš, da se krompir debeli, če se steblu cvetje odtrga, kajti s tem si prihrani rastlina mnogo hrane, ki pride gomolju v prid. Tako delo opravljajo lahko otroci. Kjer se pokazuje na krompirjevem listu strupena rosa ali peronospera, ki provzročuje, da listje odpade, treba ga je škropiti enako kakor trsje z raztopnino modre galice. Brez listja se namreč tudi ne more krompir debeliti.

Poučni in zabavni del.

Ljubim vas!

Spisal Octave Rosa.

Moj prijatelj Iskroslav se je prvič zaljubil, ko je bil star 16 let. Poprej ljubezni ni poznal drugače kot iz romanov, katere je čital jako rad, zlasti poglavja, kjer so bili na dolgo in široko opisani ljubavni prizori in sestanki; govore, ki sta jih imela zaljubljenca mej seboj, se je včasih celo na pamet naučil in mi jih ob dolgih zimskih večerih navdušeno deklamoval.

Sicer pa je bil moj prijatelj popolnoma pameten in normalen človek; imel ni nikakih ekstravagantnih mislij in nazorov, nikakih razvad ali drugih posebnostij, jedel je ob pravem času, pil za potrebo in dežnika tudi ni nosil ob lepem vremenu seboj, kot to delajo nekateri čudaki. Niti tega mu ni mogla očitati živa duša, da bi bil grd; ne, to bi bila velika krivica, ker Iskroslav je bil sicer majhne postave, a dolgih črnih las, na katere je bil posebno ponosen, rudečih lic, primernega nosa, a naravno bil je še brez brk. V rokah je imel navadno debelo, grčavo batino, pred katero so imeli psi silno velik strah in na suknji je imel pripet skoro vedno živorudeč cvet. Celo gospodične so se ozirale rade za njim; pa ne vem, ali jim je tako ugajala njegova najmodernejša kravata, — moj prijatelj se je nosil silno elegantno — ali so jim bili tako všeč njegovi črni lasje, ali njegova ponosna hoja. Ob takih prilikah me je Iskroslav vselej dregnil s komolcem v rebra in mi pošeptal: „Vidiš-li, kako se ozira za menoj“? In nikdar ni pozabil pristaviti: „Ali mi stoji dobro kravata“?

Lansko zimo pa se je moj prijatelj temeljito zaljubil v črnooko Ido, blagajničarko pri tvrdki Kastner. Bila je ta Ida prav lepo dekletce, in z veseljem si lahko pogledal njen zdravi, okrogli obrazek. Stanovala je v isti hiši, istem nadstropju, istem hodniku kot midva. Dolgo časa nisem znal ničesar o prijateljevi ljubezni; Iskroslav je svoje skrivnosti skrbno prikrival. Toda vkljub temu sem počel kmalu slutiti, da z mojim prijateljem ni vse v redu. Počel je pisati pesmi, in to zaljubljene. Pisal jih je navadno zvečer, dolgo v noč. Joj, to so bili časi zame, ko sem videl pred seboj svojega ljubljenca klavernega in pobitega! Po cele dolge večere je pisal, povešal glavo in vzdihoval, a meni se je smilil v dno srca. Dolge lase je imel ženijelno skuštrane, in obraz mu je žarel pesniškega navdihnjenja. Koliko papirja je popisal tiste dni, koliko črnila porabil in koliko peres potrošil, se ne spominjam več prav dobro; vem le toliko, da je bilo silno mnogo.

Nadalje sem kmalu opazil, da je postal moj Iskroslav zadnje dni silno zamišljen; ni se brigal za celi svet okolo sebe, niti kadil ni, temveč oči je uprl nekam v daljavo, gledal in mislil. Govoril ni nič, le včasih je vzdihnil prav tiho in silno žalostno.

Pozno v noči pa, ko sem že sladko počival, me je večkrat prebudilo iz spanja glasno govorjenje. Napnem ušesa in poslušam. Moj prijatelj deklamuje dolge, prekrasne govore o ljubezni, rožicah in o drugih lepih stvareh. „Ljubica zlata, ti moja zvezda“! Te besede sem čul od njega skoro vsako noč. In kako jih je izgovarjal! Visoki glas se mu je kar tresel silnega vznemirjenja; včasih mu je vrel iz ust veselo in navdušeno, kot bi se hotel dvigniti v zrak, potem pa zopet zamolklo in tako milo in otožno, da mi je krvavelo srce.

Dolgo časa je iskal prilike, kako bi se natančneje seznanil s svojim vzorom, lepo Ido. Sicer jo je vedno lepo in galantno pozdravil, a to mu je bilo še premalo, hotel se ji je predstaviti in govoriti ž njo. Zato se je vedno sprehajal pred Kastnerjevo prodajalnico in skrivoma gledal skozi vrata na svojo ljubljenko. Istotako jo je doma vedno pričakoval natanko ob določenem času, ko se je po navadi vračala. In ko je šla nekoč mimo njega, ji je padel robec na tla; Iskroslav ga ji je seveda takoj pobral in z obligatnimi besedami: „Prosim gospodična“! vročil. Ona se mu je prijazno nasmehljala in pričela ž njim razgovor.

Tisti večer potem pa je bil Iskroslav zopet enkrat vesel. Od silne radosti je celo trikrat jako spretno skočil čez mizo in pesmij je napisal tisti večer dve celi poli. Jaz sem ga sicer dražil, da je Ida navadna koketa, da je nalašč spustila pred njim robec na tla, toda moral sem se kmalu umakniti. Iskroslav je izvlekel iz kota svojo batino in jo počel tako bojevito vihteti po zraku, da mi je sapo zaprlo.

Po noči pa sem spal jako malo. Vsak hip me je prebudila prijateljeva gromovita „Ljubica zlata“ iz spanja; od veselja ni mogel spati in sprehajal se je celo noč po sobi.

Drugi dan pa je pisal svoje prvo ljubavno pismo:

Punčica mojega očesa!

V prahu klečim pred Vašimi nogami in Vas sklenjenih rok prosim, oprostite mi, da si upam obrniti svoje oči do Vas, in Vam celo poslati to-le pismo. O, Vi ste zlata zvezda mojega življenja; dokler mi bodete sijali in razsvetljevali črno pot mojega življenja, bode moje srce posuto z rožicami, in ptički bodo pevali v njem nebeške melodije Vam na čast. Ako bi pa kedaj ugasnila ta zlata zvezda, potem mi bode srce počilo od silne tuge. O, Vi ste divna cvetka, ki mi s svojim cvetjem razveseljujete srce; dokler bode cvetela ta cvetka, bode moja duša od veselja jokala, ako se pa ta cvetka obrne od mene, bode moja duša od žalosti zapustila telo.

O, Vi zvezda in cvetka, Vi studenec mojega življenja, kako Vas ljubim! Vsaka žilica v meni bije samo za Vas, in od silne ljubavi mi besni srce v prsih.

Da bi Vam vedno cvetele rožice pod nogami, in bi Vam nad glavo pevale ptičice, draga mi nebeška zvezdica!

Živila moja zlata Idica!

Vas iskreno ljubeči Iskroslav.

To pismo se je seveda vestno naučil na pamet, predno je zapečatil, in potem ponavljal brez prestanka ta-le vzneseni refren: „O, Vi zvezda in cvetka, Vi studenec mojega življenja“!

Zvečer je lastnoročno oddal pismo svoji zlati zvezdi.

In ko ga je drugi dan srečala na hodniku, mu je smehljaje se prišepnila: „Ljubim vas“!

Preslabo je moje pero, da bi mogel opisati veselje prijateljevo; bil je ves izvan sebe, letal po sobi kot blazen, ter vikal: „Ida, Idica, moja zlata“!

Potem je pisal svoji ljubici vsak dan po par pisem, a ona mu je vedno odgovarjala le s smehljajem na ironično zategnjenih ustnih in z besedami: „Ljubim vas“!

Prijatelj Iskroslav je plaval v veselju in radosti.

A dva dni pozneje je bil zopet nenavadno otožen in zamišljen; svojo Ido je videl na izprehodu z nekim mladim gospodom. Od žalosti in jeze se je jokal celo noč; „Ljubica zlata“ pa je utihnila. Tudi pisma ta dan ni oddal.

Zvečer drugega dne je spremil oni gospod, ki je imel lepe črne brkice, Ido celo domov; Iskroslav ga je hotel s pogledom prebosti. Potem pa je odšel v gostilno in se strahovito opijanil. Moralo je že biti blizu jednajstih, ko se je napotil domov; vince ga je tako ogrelo in mu pregnalo vse otožne misli, da je pel in vriskal celo pot. Šele okolo pol noči je primotovilil domov.

In drugi dan je bil zopet stari, veseli Iskroslavček; pesmi ni več pisal, glave ni več povešal in tudi vzdihoval ni.

Od tedaj je preteklo že več kot tri mesece, a se ni več zaljubil. Iskroslav.

Novice.

— **Osebne vesti.** Okrajnim komisarjem so imenovani: deželne vlade koncipist Seb. grof Giovanelli pl. Gerstburg, Oton Merk in Fran baron Lazarini, koncipistoma pa konceptna praktikanta dr. Iv. Vrtačnik in Mih. Angelo Zois pl. Edelstein, okrajni komisar Anton Klein v Kamniku in konceptni praktikant Pavel Svetec v Postojni sta poklicana v službovanje pri deželni vladi. — Premeščeni so: Okrajni komisar dr. Avgust vit. Banizza iz Kranja v Kamnik, okrajni komisar Seb. grof Giovanelli iz Ljubljane v Postojno, koncipist Sigm. baron Gussich k okr. glavarstvu okolica ljubljanska, konceptni praktikant dr. Zeno Schwegel k okrajnemu glavarstvu v Kranju. Deželnovladni tajnik v Ljubljani, gosp. Alfonz Pirc je imenovan voditeljem okrajnega glavarstva v Kranju. — Evidenčna geometra gosp. Henrik Hohn v Radovljici in gosp. Viljem Führer vitez Haimendorf v Kočevju sta imenovana za višja geometra. — Učitelj na II. mestni deški ljudski šoli v Ljubljani, gospod Ivan Krulec je imenovan začasnim vadničnim učiteljem na

ljubljanskem učiteljišču. — Poštni oficijal g. Josip Štrukelj v Ljubljani je imenovan poštnim kontrolorjem za Pulj. — Avskultant gosp Fran Navar je imenovan sodnim pristavom. — Župan v Voloski gosp. dr. Stangher je dobil veliki križec luksemburskega reda Adolfa nasavskega — Absolvirani pravnik Ignacij pl. Ruber je vstopil kot konceptni praktikant pri tukajšnji vladi. — Davčna kontrolorja Robert Lindtner v Kranjski Gori in Fran Uršič na Brdu sta kot davčna oficijala premeščena, in sicer prvi k glavnemu davčnemu uradu v Ljubljani, slednji pa k okrajnemu glavarstvu v Kranju. — Davčni kontrolor Ivan Jereb je premeščen iz Žužemberka v Kranjsko goro, evidenčni geometer Josip Verbič pa iz Črnomlja v Postojno. Davkar Fran Skrem je začasno vpokojen. — Gimn. profesor gosp. Florijan Hintner v Ljubljani je imenovan za direktorja komunalne gimnazije v Welsu. — Dosedanja pomožna učiteljica na Igu, gdč. Ivanka Jamšek je imenovana za začasno učiteljico na paralelki I. razreda štirirazrednice v Mengišu — Sodni pristav Iv. Modrinjak v Mokronogu je imenovan sodnikom v Žužemberku.

— **Promocije** Gosp. Ludovik Brence, c. kr. konceptni praktikant pri finančnem ravnateljstvu v Celovcu je bil 13. t. m. v avli univerze v Gradcu promoviran doktorjem prava. — Isti dan je bil na vseučilišču v Gradcu promoviran doktorjem prava gosp. Leon Stare iz Ljubljane. — Na dunajskem vseučilišču je bil v torek promoviran doktorjem prava gosp. Jožko Wilfan, sin gosp. stavbenega nadsvetnika J. Wilfana v Trstu.

— **Petdesetletnico** učiteljskega službovanja bode praznoval letos poleg gosp. Frana Raktelja tudi gosp. Jožef Mesner, nadučitelj v Komendi.

— **Zrelostni izpiti na I. državni gimnaziji ljubljanski** so trajali od dne 4. do 13. t. m. Izpit je delalo 60 kandidatov in 1 kandidatinja. Z odliko je naredilo izpit 7 kandidatov, z dobrim uspehom 38, ponavljati ga sme 11 iz jednega predmeta, 5 pa jih je reprobiranih za leto. Odličnjaki so: A Pavel Grošelj iz Ljubljane, Gregor Žerjav iz Loža, B Franc Košenina iz Gomilskega, Karol Kuhelj iz Ljubljane, Vladimir Prijatelj iz Novega mesta, Henrik Smrekar iz Ljubljane in Adrijan Zupančič iz Ljubljane.

— **Ustni zrelostni izpiti na c. kr. ženskem učiteljišču v Ljubljani** so se vršiji od 9. do 13. julija. Oglasilo se je 39 javnih gojenk in 1 eksternistinja. 1 javna gojenka se radi bolezni ni mogla udeležiti izpita. Izmed 40 kandidatinj prebilo je izpit 35 z dobrim uspehom (med njimi 4 z odliko), 5 jih pa sme ponavljati jeseni izpit iz jednega predmeta. Aprobirane so: Andolšek Marta iz Radovljice, Bernard Erlinda iz Škofje Loke, Bitenc Ana iz Ljubljane, Černe Josipina iz Ljubljane, Dragatin Matilda iz Gorice, Derstvenšek Josipina iz Senova pri Rajhenburgu, Enoh Ana iz Radeč pri Zidanem mostu, Fajdiga Marija iz Št. Vida pri Zatičini, Globočnik Bogomila iz Ljubljane, Grošelj Marija iz Ljubljane, Janša Marija iz Ljubljane, Kalan Evgenija iz Zalega loga, Kalan Sofija iz Velikih Lašč, Kos Julijana iz Rablja, Kovač Marija iz Ljubljane (z odliko), Krašovec Jerica iz Bele cerkve, Lampe Ida iz Metlike, Lapajne Pavla iz Idrije, Mally Ana iz Kranja, Müller Marija iz Ljubljane, Pfeifer Ana iz Ljubljane, Pleško Ema iz Rudolfovega (z odliko), Poglajen Ana iz Št. Ruperta, Poljanec Ana iz Ptuja, Poschar Terezija iz Jereslave pri Kapeli, Pučnik Sofija iz Kranja (z odliko), Sima Bernardina iz Ljubljane, Skaberne Marija iz Kranja, Svetek Albina iz Ljubljane, Tavčar Gabrijela iz Rudolfovega, Tschadesch Kamila iz Brna, Umberger Ljudmila iz Ljubljane (z odliko), Uršič Marija iz Št. Vida pri Vipavi, Volc Kristina iz Dobja pri Celju in Vidmar Ivana iz Trsta.

— **Volitve v bolniško blagajno.** Ces. kr. deželna vlada je rekurz okrajne bolniške blagajne ljubljanske proti razsodbi mestnega magistrata, ki je zadnje volitve delegatov delojemalcev razveljavil, ovrgla. Volitve se bodo torej bržčas vršile že v kratkem iznova.

— **Splošno slovensko žensko društvo.** Povsod se kaže za to izobraževalno društvo veliko zanimanja, zato je pričakovati kar najlepših uspehov. Dan na dan dohajajo pripravljalnemu odboru celi zavoji knjig iz Ljubljane, in drugod, tako da šteje knjižnica že sedaj okoli 800 prav lepih zanimivik, večinoma vezanih knjig. Zastopani so v tej knjižnici že v precejšnem številu vsi slovanski narodi in tudi nemških knjig je dokaj velika zbirka. Gotovo bo dobila vsaka članica mnogo berila, ki ji bo ugajalo ter vstrezalo njeni potrebi ter njenemu ukusu. Pripovednih, pesniških, poljudno in tudi strogo znanstvenih del — vse ga bo dobiti v knjižnici „splošnega slovenskega ženskega društva“, ki si naroči tudi različne dnevnike, tednike in mesečnike, ter hoče sploh storiti vse, kar utegne koristiti izobrazbi slovenskega ženstva vseh slojev ter razširiti njega duševno obzorje. Da bi bilo to tem lažje mogoče, se obrača odbor iz nova z najuljudnejšo prošnjo do vseh onih Slovencev, katerim je na srcu napredek našega ženstva, da mu dopošljejo čim največ kakoršnih koli knjig. Knjižnico, katera se nahaja v društveni sobi v „Gospodinjski šoli“, hoče društvo odpreti namreč že koncem prihodnjega tedna. Iz nova apelujemo na narodno ženstvo, da vstopi med društvene članice. Članarina znaša le 1 krono 40 vin. Društvo priredi več poljudnih predavanj in poučnih zabav. Društvo ni zabavno, nego resno izobraževalno, zato naj bi našlo podpornikov in podpornic po vseh slovenskih deželah!

— **Poljudna predavanja.** Odposlanci, katere so imenovala društva „Slovenska Matica“, Zdravniško društvo“, in „Slovenski Pravnik“ za posvetovanje o priredbi poljudnih predavanj v prihodnjem zimskem času, so na svojem sestanku dne 13. t. m. nastopno sklenili: Načelo je, da so predavanja namenjena najširšemu krogu občinstva. Tvarino, ki jo je obdelavati, deliti je na slovstvo v širšem pomenu, zdravništvo, pravoznanstvo in tehniko. Prvo obsegaj zlasti zgodovino kranjske dežele, kulturno in pripovedno, drugo v prvi vrsti higijeno, tretje narodno gospodarstvo in razlaganje novih zakonov (davčnih in civilnih) z ozirom na narodno gospodarstvo in četrto najpoprej vodne stavbe. Predavanja priredijo naj se vsaj vsako drugo nedeljo v kakem javnem lokalu, najpripravneje v kakem šolskem poslopju, dopoludne od 11—12. ure ter bodi dovoljen vsakemu brezplačen pristop. Če se jedna in ista tvarina obdelava v več predavanjih, bodi vender vsako zase v toliko celotno, da je razume tudi tisti, ki poprejšnjih predavanj ni slišal. Nalog odposlancev je, da sami prevzamejo kako predavanje in pa, da v sodelovanje naprosijo znane slovenske strokovnjake. Prireditelji predavanj so: „Slovenska Matica“, „Zdravniško društvo“ in „Slovenski Pravnik“ skupno, formalno vodstvo pa naj prevzame odbor društva „Slovenski Pravnik“, ki je misel sprožil.

— **Vipavska železnica.** Komisija za razglasitev zemlje za vipavsko železnico je bila pričela delovati sredi meseca maja, in sicer v občini Vogersko. Potem pa je delovala v ajdovskem okraju, slednjič v Batujah, Sv. Križu in v Dobravljah. Sredi tega meseca bodo razlastitve po večini končane. Prihodnji teden bo delovala komisija v Dornbergu. Država je dovolila razlastitev poleg gorenje komisije geometrov Gasser, Resen in Streinz tudi podjetništvu za vipavko železnico, imenoma Karlu Demuthu in Edvardu Klemenczlewiczu kot zastopnikoma tega podjetništva. Za posamezne njive so plačevali po 200, 300, 400, tudi 500—600 gld.; blizu Gorice, kjer je seveda vrednost večja, tudi od 1000 do 1200 gld. za njivo.

— **Ivanu vitezu Nabergoju** se je zdravje obrnilo odločno na bolje, kakor poroča „Edinost“, ter je opravičena nada, da bode mogel kmalu iz sobe. Ta vest bode gotovo razveselila vse prijatelje vrlega rodoljuba, katerega Bog ohrani tržaškim Slovencem še mnoga leta!

— **Trtna uš** se širi tudi po Istri. Komisija, katero je odposlalo namestništvo, je konstatirala, da so v okolici Fazane trije infekcijski kraji, kjer se je trtna uš pojavila precej močno.

— **Brezžicno brzojavljenje preko Oceana.** Naš rojak gosp. stotnik Fridolin Kavčič, znan pisatelj in sotrudnik znamenitih nemških in angleških politehniških listov, korespondujе tudi z elektrotehniškim izumiteljem Nikolo Teslo, rodom Hrvatom. Te dni mu je pisal Tesla iz Novega Jorka: „Veseli me, da me smatrate za praktičnega moža, tukaj menijo, da sem sanjač. Ravno nameravam, da uresničim jedno svojih sanjarij, brezžicno predavanje brzojavk preko atlantskega oceana Potem postanejo morda tudi drugi Vašega mnenja".

— **Toča je pobila** v soboto zvečer v vipavski dolini. Posebno so prizadete občine, oziroma vasi Št. Vid, Podraga, Mavče, Lože, Slap in Budanje, oziroma Dolga Poljana.

— **Za živinorejce.** V Rakitniku pri Postojni storila je krava (prvesnica) posestnika Ambroža trojčke-junčike. Trojčki so normalno raščeni, čili in zdravi. Res redek slučaj.

— **Nesreča pri zgradbi vipavske železnice.** Blizu Dornberga na Goriškem se je pri vrtanju predora vsula zemlja in je bilo zasutih več delavcev. Jednega so izvlekli mrtvega, ta je 18letni Fran Cerci, dva pa sta težko ranjena, namreč 36letni Jožet Mreule in 16letni Ivan Doplikar, katera so morali prepeljati v bolnico usmiljenih bratov v Gorico. Kdo je kriv nesreče, še ni dognano.

— **Strela** je v ponedeljek popoludne v Sinadoleh pri Senožečah ubila štiri delavce, tri pa je omamila, a tako, da bo težko kateri izmed njih okreval Delavci, hoteč se obvarovati dežja, so vzemši kose seboj iskali zavetja pod nekim hrastom, a trajalo ni dolgo in strela je udarila v tisti hrast. Večina ponesrečencev je bila oženjena.

— **Na ulici porodila.** V soboto ponoči je v Ljubljani delavka I. Š. iz Golnice porodila otroka in ga je sama v predpasniku zavitega prinesla na policijsko stražnico na Radeckega cesti. Policaji so poklicali babico Ivano Ogrinovo. Iz stražnice so porodnico prepeljali z rešilnim vozom v deželno bolnico.

— **Pogreša se** 14letni Karol Koven iz Rakeka, učenec III. razreda realke. Dne 13. t m. je odšel iz svojega stanovanja na Marije Terezije cesti št. 8 in se ni več vrnil.

— **Poneverjenje.** Pred teden dni se je na Dunaju v svoji pisarni ustrelil neki Brick preglednik (revisor) pri avstro-ogrski banki. Po njega smrti se je dokazalo, da je Brick poneveril svoto 130.000 gld., katero mu je poveril neki major, da pri banki vloži. Banka se izjavlja popolnoma nedolžna pri tem, ker je Brick izdal majorju ponarejeno pobotnico in sicer zunaj svojega urada. Škodo bode torej trpel sam major, ker je tako neoprezno z denarjem ravnal.

— **Lepa otroška ljubav.** Nekemu uradniku velike tovarne v mestu Törökbecsei na Ogrskem je umrla štiriletna hčerka. Njen šestletni bratec je neizmerno ljubil svojo malo sestrico. Neprestano je jokal ob njenem odru, klical jo z najslajšimi imeni in nikakor ga niso mogli odvesti od svoje mrtve sestrice, dasi je že cel dan prebil pri nji brez vsake jedi in pijače. Ko so prišli, da jo odneso na pokopališče, je tako grozno plakal, da se je hipoma zgrudil na tla ter ostal tudi on mrtev. Zdravniki so izjavili, da mu je vsled prevelike bolečine počilo srce, ki še ni bilo dovolj utrjeno za hudo bolečino in žalost.

— **Železnica na neplačanej zemlji.** Pred več leti je zgradilo neko budimpeštansko delniško društvo železnico med Kükülö in Ševarádu. Družba pa je izkoristila nevednost ondotnih kmetov, ter brzo in samooblastno napravila progo, ne da bi plačala le pedenj zemlje, po katerej teče proga. Kmetje so pač mislili, da se jim dela krivica, a vajeni so že dovolj krivic od ogrskih velikašev in molče so potrpeli ter gledali, kako je dan na dan tekla železnica po njihovej zemlji. No, prej ali slej se vender povsod razjasni in tako se je tudi tu našel poštenjak, ki je nevednim posestnikom odprl oči, da jih je družba pošteno osleparila, ter da imajo pravico, zahtevati vse svoje nazaj. Toda zaman so bili vsi postavni koraki ubogih kmetov, ker dokazalo se je, da družba ne razpolaga s prav nikakim denarjem, ter dela vse na dolg, samo da udeležniki pri tem dobro živijo. Ubogi osleparjeni kmetje so se tako razsrdili nad to železnico, da morajo vojaki noč in dan stražiti progo, da je ne raztrgajo domačini. Trgovinski minister je uvel strogo preiskavo o tej zadevi in po dokazanej slepariji bode gotovo nemala kazen zadela goljufe.

— **Novine srbskega kralja Aleksandra.** Med kraljem Aleksandrom in liberalci je nastalo precejšnjo nesporazumenje. Bivši minister Avakumovič izdaja namreč list „Srbska Zastava", v katerem ostro napada vlado in kritizira kraljeve zadeve. Kralj je prepovedal svojim dvornim uradnikom čitati omenjeni list, ter je v nadomestilo onemu na svoje stroške ustanovil nov časopis „Srbski Glasnik", katerega morajo čitati vsi oni, katerim je liberalni list „Srbska Zastava" prepovedan.

— **Cirkus Barnum & Bailey** je imel te dni na postaji Beuthen v Šleziji nesrečo. Dva vlaka sta došla ter sta se baš praznila, ko je došel tretji ter se zadel v drugi vlak. Troje vagonov je bilo razbitih in drugi vlak potisnjen v skladiščno postajno poslopje. Ubiti sta bili 2 osebi, 7 pa ranjenih. Tudi 10 ponijev je bilo ubitih. Predstava pa se je venderle vršila. Nesrečo je kriv nek strojevodja tretjega vlaka, ker je zapeljal na napačni tir.

— **Štirje mrtvi radi jednega psa.** Pretresljiv dogodek se je pripetil te dni v Vel. Oldendorfu. Sin nekega kmeta je ubil s kamnom učiteljevega psa. Oče je bil voljan plačati psa. Vkljub temu je učitelj dečka tako pretepel, da so ga mrtvega prinesli na dom. Pri pogledu nanj se je mati njegova mrtva zgrudila na tla. Užaljeni oče je v obupu šel s sekiro nad učitelja in mu prebil črepinjo, potem pa se še sam obesil.

— **Pri vajah ponesrečili vojaki.** Ko so te dni na reki Reni nemški vojaki 19. pijonirskega bataljona izvrševali vaje za izdelovanje premakljivega mostu blizu Kehla, se je prevrnil čoln, v katerem je bilo 16 mož Od teh se je rešilo 9, med tem ko jih je 7 v valovih reke utonilo

— **Strašna nevihta.** Kakor poročajo petrograjske novine, razsajal je pretečenega tedna po Krisulji strašanski vihar, kateri je nad 30 hiš razkril in porušil, podrl poštno poslopje ter raznesel veliko množino lesa, ki je bil na obali reke raznešen in katerega so narasli valovi reke seboj odnesli. Pri tej nesreči je 11 oseb zgubilo življenje. Neštevilno ljudij in živalij je poginilo in utonilo. Toča je pobila skoro vso letino, tako da ubogi kmet daleč na okoli ne bo imel kaj žeti. — Škoda se računi na kakih 10.000.000 kron.

— **Pohabljenje otrok.** Iz Petrograda poročajo, da je našla ondi policija družbo beračev, ki so otroke pohabljali, da so ž njimi uspešnejše beračili Lopovi so iztaknili nekemu otroku obe očesi in mu odrezali jezik! Ko so nedavno zaprli nekega berača s takim pohabljenim otrokom, se je izvedelo za zločince, ter so jih zaprli.

— **Reorganizacija ruskih srednjih šol.** Uradno glasilo ruske vlade poroča, da je komisija za reorganizacijo srednjih šol svoje delo dovršila. Reorganizacija se izvrši 1905 l. Srednja šola bo imela le sedem letnikov. Grški jezik je izključen, latinščina pa se bode poučevala le v štirih višjih razredih Zato pa se bode poučevalo več ur o naravoslovju. v dveh modernih jezikih, v domovinstvu, v ruskem in splošnem slovstvu ter v matematiki. Raztegne pa se pouk tudi na telovadbo. Na privatnih gimnazijah pa sme ostati dosedanji učni načrt.

— **Raj ženstva** je gotovo Alaska. Tam pride po zadnjem ljudskem štetju na 100 oseb 72 moških in le 28

žensk. Zato pa ni tam nič doraslih samic in tudi starih devic ne. Dekel in kuharic primanjkuje silno, ker se vse takoj pomože.

— **Vročina na Angleškem.** Ne samo v Ameriki, nego tudi na Angleškem vlada strašna vročina. V Londonu so imeli te dni 80° F v senci in 130° F na solncu. Mnogo ljudij je v bolnišnici. Tudi konji cepajo na cestah. Iz Novega Jorka so sporočili 5 julija, da je ondi umrlo vsled vročine od začetka do 5. julija nič manj kot 740 oseb, po vsej deželi pa je umrlo gotovo nad 3000 ljudij. Več kot 250.000 oseb je zbežalo iz Novega Jorka na deželo.

— **Žalosten konec.** Nedavno so našli v Koloniji v neki tovarni obešenega delavca Josipa Schmiddinga. Delal je 42 let v kolonijski tkalnici; ko pa je oslabel, so mu znižali plačo in naposled je dobil „višnjevo polo“ s tem pristavkom: „S tem vam odpovemo delo v tovarni. — Kolonijska tkalnica za volno in predilnica: Evgen Langen Winnenberg“. Nesrečnež, kateri je pustil vse svoje moči v tej tovarni, je zapisal na zadnjo stran usodepolnega listka le besedico „vzrok“ ter se je obesil.

— **V Ameriko po bogate neveste** gredo oni ogrski velikaši, ki so s svojim nerednim življenjem zapravili vse, po očetih podedovano premoženje. Ostaja jim samo še naslov grofa ali barona in na ta zlat trnek si marsikdo misli ujeti zlato ribico, ki bode rada plačala naslov grofice, katerega ji prinese mož kot edino imetje, s tisočaki ali celo milijoni dolarjev. Tako sta tudi pred kratkim storila dva brata iz madjarske rodbine Festetich. Jednemu izmed njih posrečilo se je takoj, dobiti milijonarko, katere denarnica mu je bila dobra, dokler ni na svojih zabavnih izletih, katere mu je plačevala žena, spoznal še bogatejšo in mlajšo damo v San Franciscu. Sodnijskim potom ločil se je od svoje prve žene, da zasnubi to, ki je bogatejša in lepša. — Brat njegov dobil je istotako bogato ženo, a ker so mu borzne špekulacije z njenimi novci donesle nenavadno mnogo dobička in je sprevidel, da odslej ne potrebuje več denarjev svoje žene, je pobegnil skrivaj nazaj v Evropo ter vzel svojega malega sinčka seboj. Žena ga je prijavila redarstvu in grof Festetich bode imel še precej neprilik, predno se zadeva ločitve povoljno reši, kar pa ne bode posebno lahko, ker je sodnija priznala ukradeno dete materi, ki je ostala v Ameriki. — Taki so ti madjarski velikaši; nemorala in brezznačajnost je pri njih doma. Potem pa se še hočejo s svojo kulturo povzdigovati čez Slovane!

— **Buri in katoličani.** Katoliški misijonar, ki je mnogo let živel med Buri, poslal je odboru za neodvisnost Burov zanimivo pismo, katerega prinašamo, dasi ne v celoti, vender pa v večini. — „Angleži in njih častniki se zadovoljujejo s tem, da nedolžnim Burom ropajo in zažigajo posestva, da jim morijo žene in otroke in si prizadevajo, očrniti jih pred vsem svetom kot surove divjake in brezznačajne ljudi. Med nebroj lažmi, ki so jih raztrosili po svetu, je tudi ta, da Buri strastno preganjajo vsako drugo vero. Da je to največja laž, sem jaz sam priča, ki sem katoliški duhovnik, ter sem prebil celih 14 let v Afriki in občeval dan za dnem z Buri. Če kedo zamore govoriti o tem predmetu, zamorem jaz, ki sem užival često njihovo gostoljubnost, ko me je vodila pot po njihovih krajih. Vsaka burska hiša bila je za-me — katoliškega duhovnika — in mojega slugo odprta, kjer so mi postregli z vsem, kar so premogli, ne da bi hoteli kako plačilo. Štiri leta sem bil duhovnik v okolici Velikega Korova in v obširnej okolici imeli smo katoličani samo jedno cerkev. Po ure in ure narazen bivali so razstreseni verniki in kaj bi se bilo zgodilo z menoj, ako ne bi imel v vsakem Buru prijatelja. Sprejemali so me z veseljem in mi skazovali vsakovrstne usluge. Sto- in stokrat sem bil primoran, uživati njih gostoljubje, katero bi mi bili gotovo odrekli, da bi bili nasprotni katoličanom. Oni so protestanti, toda ne samo z imenom, temveč v vsem se ravnajo po predpisih vere ter so pri tem marljivi, mirni in prijazni proti vsakomu. Nadalje je v Johannesburgu velika bolnišnica za vse ljudi, brez razlike narodnosti in vere, in to bolnišnico oskrbujejo katoliške redovnice. In to bolnišnico vodijo in vzdržavajo Buri, „oni po vsem svetu razupiti brezsrčni divjaki“. Poleg bolnice je krasna kapela in na bolniškem vrtu dviga se krasen kip lurdske Marije, in to vse so napravili Buri. Obiskal sem — pravi nadalje misijonar — veliko šolo v Johannesburgu, katero upravljajo francozki redovniki; dalje žensko učilišče, ki stoji pod vodstvom sester svete družine, nadalje hišo za sirote in onemogle starce v istem mestu. Vprašal sem predstojništva teh zavodov, kako da se sporazumejo z Buri? Povsodi sem čul le pohvalo o njihovm mirnem vladanju. Prepotoval sem še različna ondotna burska mesta, v katerih so katoliška vseučilišča in povsod so mi pravili o Burih kakor plemenitih prijateljih. V Transvaalu sem čul iz ust odličnega posvetnjaka te-le besede: „Odločno protestiramo proti krivici, ki se godi Burom! Mi smo tujci prišli semkaj, da si naberemo zlata, da obogatimo, potem pa se vrnemo nazaj v domovino. Mi hočemo v miru živeti ž njimi, ker jim moramo biti hvaležni, kajti oni so nam pravični gospodarji. Vse, kar se piše o njihovej krivičnosti, je izmišljeno“. Tako posvetni bogataš one zlate zemlje. Mi pa, kar nas je katoličanov, ki smo imeli priliko, spoznati Bure, tem odločneje ponavljamo, da so oni pravični narod, katerega Bog ne bode zapustil, če tudi mora sedaj prenašati tako gorje“. Tako končuje misijonar O. James Haire.

Loterijske srečke

V Lincu dne 13. julija t. l.: 13, 87, 30, 55, 28
V Trstu dne 13. julija t. l.: 24, 59, 4, 38, 30.
V Pragi dne 17. julija t. l.: 9, 76, 13, 85, 52.

100—300 gold. na mesec

zamorejo osebe vsakega stanu na vsakem kraju gotovo in pošteno brez kapitala in zgube zaslužiti z prodajo postavno dovoljenih državnih papirjev in srečk.

Ponudbe sprejme **Ludwig Oesterreicher,** Deutsche Gasse 8 Budapest. (8—10)

J. Blasnikova tiskarna

v Ljubljani na Bregu št. 12

se priporoča sl. občinstvu v zvršitev vsih tiskarskih del, kot: **knjige, brošure, okrožnice, naslove na pisma, pisma, kuverte, račune, vizitnice, cenike, jedilne liste, programe za veselice, naznanila** (plakate), itd. itd.

Tudi izvršuje edina v Ljubljani **litografiška dela v eni ali večih barvah.**

Vse po najnižji ceni okusno in hitro.

V zalogi ima mnogo **knjig** za **mladino** ter razne **muzikalije.**

Cenik se pošlje zastonj in poštnine prosto.

16

Da se zamore ceni **bazarski ali tržni robi** v okom priti, me je ena največjih švicarskih tovarn za uro pooblastila tako dolgo, da je kaj zaloge, kot **reklamo**, žepne ure prav fino izdelane skoraj **zastonj** prodajati. (5—15)

K vsaki uri se dobi usnjati tok in novoizumljeno pomanjšalno zrcalo **zastonj.**

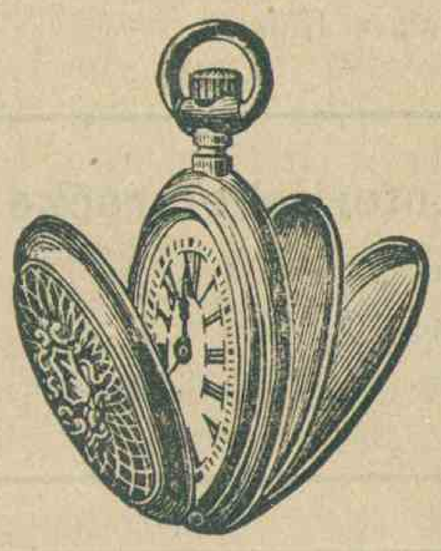

K vsaki uri se dobi usnjati tok in novoizumljeno pomanjšalno zrcalo **zastonj.**

gld. 2·10 nikelnasta anker-remont. žepna ura s posrebernjeno francosko verižico in tokom.

gld. 4·20 prava srebrna remont ura s posrebrnjeno amor. žepno verižico in tokom.

gld. 4·70 prava srebrna remont. ura za dame s posrebrnjeno angleško verižico in tokom.

gld. 11·— prava 14karat zlata remont. žepna ura v lepi baržunasti škatulji in elegantno verižico.

Za vsako uro se jamči 3 leta.

Nepovoljne se zamenja ali denar nazaj pošlje, torej brez rizike. — Tem enaka naznanila so ponarejena. — Pošilja se proti gotovini ali po povzetju.

E. Holzer

tovarniška zaloga ur in zlatnine na debelo.

Založnik avstrijske c. kr. uradniške zveze itd.

Krakovo, Stradon 18.

Avstrijsko.

Ilustrovani ceniki zastonj in franko.

Agentje se sprejmejo.

Tržne cene.

V Ljubljani dne 19. julija 1901. Pšenica K 8 30 h, rž K 7 50 h, ječmen K 6.50 h, oves K 8.40 h, ajda 6.50 h, proso K 7.50 h, turšica K 6.60, fižol K 9.— h Vse cene veljajo za 50 kilogramov.

Za bolne v želodcu!

Vsem tistim, kateri so se skozi prehlajenje ali preobilno jed, ali s težko prebavljivo, prevročo ali mrzlo jed ali neredno življenje, želodečno bolezen nakopali kakor: **želodečni katar, želodečni krč, želodečni bol, težko prebavanje ali želodečno zazližanje,** se jim tu dobro domače sredstvo priporoča, kateri izvrstni zdravilni učinek je vže mnogo let izkušenj. To je znano

prebavno in kričistilno sredstvo,

Hubert Ullrich-ovo zeliščno vino.

To zeliščno vino je iz izborno zdravilnih zelišč z dobrim vinom pripravljeno ter vtrdi in poživi celi človeški prebavni organizem, brez da bi to kakšno čistilno sredstvo bilo. Zeliščno vino odstrani vsa motenja v krvi in čisti vse slabe snovi v krvi, ki bolezni provzročujejo, in deluje na prenovitev zdrave krvi.

Pri pravočasni rabljivosti tega zeliščnega vina, se vsaki želodečni bol kar v kali zatre. Zatorej bi se pred vsem drugim močnim in razjedljivim sredstvom. Ni le zdravju škodujejo, rabilo. Vsa znamenja kroničnega (zastarenega) želodečnega bola so: **glavobol, riganje, zgaga, napenjanje, slabosti z bljuvanjem,** katera vže po kratkem povživanju tega vina prenehajo.

Zabasanje in temu slabi nasledki, kot **tesnoba, kolika, srčno bitje, pomanjkanje spanja, naliv krvi v jetra, vranica** in **v črevа**, se skozi to zeliščno vino hitro in na lahek način odpravi, ker vse slabi snovi iz želodča in črev odstrani.

Suhi bledi obraz, pomanjkanje krvi, slabost, so znamenja slabega prebavanja, slabe krvi in bolnlh jeter. Pri popolnem **slabem teku, razdražljive oslabelosti** in **slabem čutu,** kakor **vednem glavobolu** in **pomanjkanju spanja**, odmrjejo taki bolniki počasi pa gotovo. Zeliščno vino pa dá oslabelemu životu **novo moč.**

Zeliščno vino povzdigne tek, povspeši prebavljenje in reditev, ter preosnovi in pospeši in zboljšuje napravo krvi, poživi vzdražene živce in preskrbi bolniku nove moči in novo življenje. Mnogobrojna priznanja in pohvalna pisma potrjujejo vse to.

Zeliščno vino se dobiva v steklenicah po **1 gld. 50 kr.** in **2 gld.** v lekarnah v Ljubljani, Litiji, Kamniku, Škofji Loki, Kranju, Radovljici, Idriji. Tolminu, Trebnjem, Novem mestu, Ribnici, Kočevju, Metliki, Črnomlju, Postojini, Ajdovščini, Vipavi, Celju, Sežani, Trstu itd., kakor v vseh lekarnah v Avstro-Ogerskem. Tudi razpošiljajo 3 ali več steklenic po izvirnih cenah na vse kraje Avstro Ogerske

Proti ponarejanju se svari!

Zahteva naj se izrecno

Hubert Ullrich-ovo zeliščno vino.

Odgovorni urednik: **August Pucihar.** — Tisk in založba: **J. Blasnikovi nasledniki.**